

Offentlige dokumenter fra midt på 1800-tallet

av

Paul Tengesdal

Gunnar Tengesdal oppbevarer to gamle dokumenter etter sin tante Randi Tengs, Egersund. Det ene er et skjøte til Peder Mortenson, Holmen, Bjerkreim, og det andre er et testament fra Peder Pedersen Fjermedal, Bjerkreim.

SKJØTE TIL PEDER MORTENSON HOLMEN

Gardbrukerne i Holmen var leilendinger. Fra etter reformasjonen 1537 åtte Kongen 3 fåreskinn i Holmen mens Helleland prestebol åtte 6 sp. korn (1 vett korn) og Kappelanen i Stavanger 8 fåreskinn i garden. Fra 1660 selde Kongen sin del av garden til generalforvalter Christoffer Garman i Bergen (3 fåreskinn). Helleland prestebol sine parter i garden vart siden til bnr. 8. Familien til Chr. Garmand solgte bruksparten deres til oppsitterne i 1780. Den delen av garden som Kappelanen i Stavanger åtte vart solgt til oppsitterne i 1835 og 1848.

Peder (1) var fødd 1821 og døde 1890. Han var ugift og overtok heimebruket i 1848. Dette var bruk nr. 1 i Holmen, og ett av de fem bruka på garden fra 1600-tallet. Peder vart den første selveieren på bruk nr. 1 ved kongelig skjøte tinglyst 1.11.1848. Dette skjøtet er vist her.

TESTAMENT FRA PEDER PEDERSEN FJERMEDAL

Peder Pedersen var fødd i Holmen 1784 og døde 1852 på Fjermedal. Han fikk skrevet sitt testamente 8. juli 1851 på Fjermedal. Grunnen for dette er nokså åpenbar. Peder fekk tre uekte barn før han gifta seg; Peder i 1817 (død som liten), Guri i 1818, død 1905 og Petrine i 1823 (død som liten). Han giftet seg I gang i 1823 med Astrid Omundsdtr, mor til det første uekte barnet. De fikk tre barn i lag, alle døde som små. Astrid døde i 1828. Han giftet seg II gang i 1829 med Ingeborg Eliasdtr. men de fikk ingen barn. Les mer om dette i Bjerkreimboka band II, side 744 og side 770.

I testamentet står det at Peder sitt ønske er at «alle etterlatenskaper» etter ham skal tilkomme sin brors barn; Peder Mortenson, Guri Mortensdatter, Siri Mortensdatter og Berthe Mortensdatter (2) som er gift med Christopher Mortenson Odland (mine tippoldeforeldre).

Testamentvitner er Abel Olsen Fjermedal og Tønnes Tønnesen Svalestad.

Peder Mortenson (1) og Berthe Mortensdtr. (2) var søsken.

Aaland Gård, mars 2017
Paul Tengesdal

Tre Speciedaler og 24 Skilling.

Viðscar,

af Guds Naade Konge
til Norge og Sverige, de Gothers
og Benders;

Gjøre vitterligt:

Peder Mortensen

, i Medhold

af Lovene om det benævnte Skøde, for den *Skovfogedens skovdistrikt*
Carneby skovdistrikt Gaardgaard
Holmen, Matr. No. *140*, i *Helle*
Landsfogedens skovdistrikt, Christiania
Kjøb, af Skuld, og tilmed 2 Gaard, i det Kongelige
Skovdistrikt

har buden den Summa *230 Rdl.*, skriver *20 Høindroede og*
Tredive Speciedaler, og

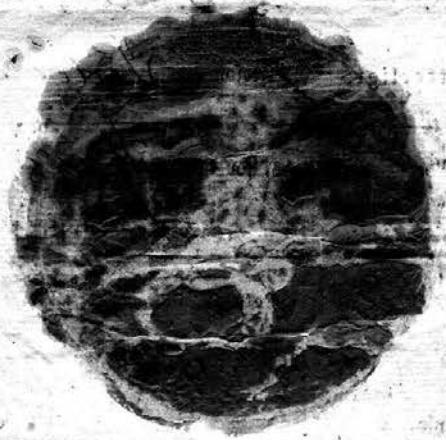
dette Bud naadigst er approberet: saa meddeles *hæder, heder og*
hæder i Genhold til Salgsconditionerne herved lovligt Eiendoms-Skøde paa bemeldte
Gaardgaard Holmen, af hvilken for be-
standig og uden nogensomhelst Forandring, hvad enten dens Skuld ved en ny Matriculering i
Riget forøges eller formindskes, bliver at udrede, overeensstemmende med forbemeldte Love, i
aarlig Foræfgift *9 (ni) Rind og 9 (ni) Rind*
Skjy, sukket Nij

beregnes i Penge for
hvert Aar efter Middeltallet af de sidste 10 Aars Capitulstarter for *Christiania*
Stift. Denne Afgift hæfter steds paa *Gaardgaard*, i hvis Eiendom eller Besiddelse den
end maatte komme, og erlægges aarligen til *Skovfogedens skovdistrikt Carneby*
skovdistrikt Gaardgaard om saa *hæder og*
bløder 88 Rdl. 115 Skilling.

Dette Skjøde maa ikke thinglefes, førend enten Kjøberen fremlægger Dwittering for at have betalt Kjøbesummen, eller hans for Kjøbesummen udstedte Panteobligation fremkommer til Thing- læsning.

Givet i Christiania den 17de Julius 1848.

Under Rigets Segl.

Efter Hans Majestæt Kongens naadigste Befaling.

Adm. Kong. Vogt, Christian M. Røys. Hans Tidmann, Skriver

[Handwritten signature]

#

Den kære hederlige og højærede og afgjord med den betydelige
af = 170 (seet) hundrede og fjaltig Rindstaler og med
sige indtøst skatobligation til de gjensidige, gæst
ford for 60 -

Richard og Salomon Rørdam, Skovmandsvej 1848
Richard

Pringlet for Kristians Hustru
den 1 November 1848 og ind
for Bog B pag 80. - For det første
Pringlet for Rørdam af 23 Jani
ar 1843 til Aben Rørdam. -
For Pringlet og ommerkning
betalt 1 - en - Guldstaler og
60 - første - Skilling. -

Richard
Rørdam

Vi Oscar,
af Guds Raade Konge
til Norge og Sverige, de Gothers og
Venders;

Gjøre vitterligt: At, eftersom hos Os underdanigst er bleven
ansøgt og begjert Vor naadigste Confirmation paa det af *Peder Pedersen
Fjernedal af Heltelands Prestegjæld i Jyderup
og Salvær Fogderi, forværgt Amb under d. 11de Jule 1851*

oprettede og herved in originali heftede Testamente, hvoraf er indleveret en
ligelydende verificeret Gjenpart, saa ville Vi, saafremt fornævnte *Peder
Pedersen Fjernedal*

sig ingen Børn eller Livsarvinger maatte efterlade, dette Testamente i alle
dets Ord, Clausuler og Puncter, saaledes, som det her findes, naadigst have

Betalt med 10 Speciedalere.

confirmeret og stadfæstet, ligesom Vi og herved confirmere og stadfæste Samme, dog 6te og 10de Penge samt al anden Statscassen tilkommende Arvefalbs-Rettighed i alle Raader uforkrænket, saa og at med Obelsretten efter Landets Love forholdes. Forbydende Alle og Enhver imod det, som foreskrevet staaer, Hinder at gjøre.

Givet i Christiania, den 30de Decemb^r 1852.

Under Kongens Segl.

Efter Hans Maj.

adigste Befaling.

Handwritten signatures and names in cursive script, including names like 'Erichsen', 'Bottum', and 'Mortboe'.

Confirmation paa et Testamente, oprettet af Peder Pedersen Hermedal af Hølleland i Kjøbenhavn.

1852

ud 1852 5253
52

N° 5.

Sex og Niti Skilling.

Amor

1852.

Bevilling

Med dette Stykke Skimplags-
gives autorisation til at sælge
af Peder Pedersen Sjørmedal
indtøst 8de Juli 1851 til Sørstrel
for hans Levdarboens oprettede
Eftersamfund. -

I Skimplingsgælden beløbet
2 Spd 48te - er de Specieindtægter,
Tind og Otte Skilling. -
Den Kongelige Hofets Regerings-
Finantz- og Levdardepartement,
Christiania den 22de Decbr. 1852.

M. W. W.

Otto Lovenskiold

Testamente

1852 No 2264 A

Da jeg Peter Pedersen Tjernindahl, angaa Linnæsvej
 saa saa Ophøftu baad med minen af Sids Jern
 og jeg udføllte i minen Jerns Alledanig og
 indgaad aadlet Ophøftu baad, saa saa jeg bestude
 at mit Ophøftu baad skal delte minen
 her baad min lige Peter Mortensens Jern Mortens
 datter Sids Mortensdatter Holmer og Berthe Mortens
 datter der ad gift med Christoffer Mortensen, Ida Sids
 Sids-følgende Jern med baad jeg minen Jerns udføllte
 at minen af Sids Jern med minen Sids lige Ophøftu
 maatte ophøftu baad mig skal delte minen Jerns
 baad.

Lil videred saa at jeg med fuld Overbevi Jern og
 udføllte indlydende og saa sig baad Sids Testamente
 saa jeg hermed Abel Olsen Tjernindahl og Torvald
 Mortensen Svartegaard som vilke sig fulde minen af
 ansege Sids Ophøftu baad og indlydende Jerns
 Tjernindahl Sids Svartegaard Sids

Peter Peter Tjernindahl
Sids

At Svartegaard frivilligen og med fuld Overbevi og
 Gamling i med Overbevi saa og udføllte og
 indlydende om ophøftu baad Testamente minen
 ad indlydende Jerns baad Sids

Svartegaard

Abel O. Tjernindahl

At Hølling og Sids Torvald Mortensen Svartegaard, Abel
 Olsen Tjernindahl saa mig saa udføllte at baad
 minen Sids med minen Ophøftu baad Sids